

מראי מקומות - יומא

לב.

שלא היה צריך את כל הפרטים שיש בסדר העבודה אלא רק מה שמוזכר בפרשת אחרי, ולעולם לא היה צריך חמש טבילות ועשרה קידושים שזה נלמד מהלכה למשה מסיני ביום הכיפורים, אלא רק שלש טבילות ושש קידושים, ולכן בכל הפרשה הוזכר אהרן הכהן שזה הסדר שלפיו אהרן יכול להכנס בכל השנה, ומבאר שלכן נכתב הפסוק של ובא אהרן שלא על הסדה, מפני שבסדר הכניסה של אהרן שהיה רק שלש טבילות זה היה הסדה, שאחרי שסיים את כל סדר העבודה בקודש הקדשים הוא נכנס להוציא את הכף והמחתה, בלא ההפסקה של לכישת בגדי זהב באמצע. ומוסיף שהנה בגמרא לקמן (ע) מבואר, שהאיל המוזכר בפרשת אחרי הוא האיל של המוספים שכתוב גם בפרשת פנחס, ולכאורה קשה שהרי כתובים שם עוד קורבנות, ואם כן מדוע כתבה כאן התורה רק את האיל הזה, אלא הוא מפני שבכניסה של אהרן הכהן לא היה צריך אלא את האיל הזה ולא את שאר המוספים.

והמשך חכמה (שם ג) כתב לבאר את דברי הגר"א על פי דברי הספורנו (אמור כ"ד ג), שמפרש שבהטבת נרות המנורה כתוב אהרן ואפילו שהטבת המנורה כשרה בכהן הדיוט. ומפרש הספורנו, שעל המשכן שכן הענן כל ארבעים שנה שהיו במדבר, והוא כענין יום הכיפורים שנאמר בו 'כי בענן אראה על הכפורת', ואם כן בהיכל ששכן שם הענן ארבעים שנה היה כמו יום הכיפורים, ולכן היה צריך שכל העבודות שבהיכל יעשו דווקא על ידי אהרן, וכמו עבודת יום הכיפורים שהיא בכהן גדול דווקא, ואם כן מובן שאהרן היה יכול להכנס לקודש הקדשים בכל עת מפני שתמיד בהיכל היה כעין יום הכיפורים.

ד. גמירי חמש טבילות

הקשו התוספות, שאם נאמרה הלכה למשה מסיני שיש חמש טבילות, אם כן מדוע צריך את הלימוד מהפסוק שטובלים על כל שינוי עבודה. ותירצו, שמההלכה לבד היינו אומרים שאפשר לטבול גם בזה אחר זה, ולא היינו יודעים שהטבילות הם על סדר העבודות, ולולי ההלכה היינו יודעים רק שלש טבילות ולא חמש. והתוספות ישנים כתבו, שמהפסוק לומדים שיש טבילה על כל עבודה, ומההלכה לומדים שיש חמש פעמים שינוי עבודות, וממילא יש חמש טבילות על כל שינוי ושינוי. ולדבריו מיושבת הקושיא, שהגמרא לעיל (ב) מביאה שבן זומא למד בקל וחומר מהטבילות של יום הכיפורים שכל הנכנס לעזרה צריך לטבול, וקשה שהרי לא לומדים קל וחומר מהלכה למשה מסיני. ולדבריו מיושב

המשך בעמוד הבא

א. אלא לרבנן תשעה הו

הקשה הרש"ש שהרי לקמן במשנה (ע) כתוב בפירוש שבשעה שפושט בגדי קודש ללבוש בגדי חול הוא מקדש ידיו ורגליו, ובהכרח שזה כשיטת רבנן, ואם כן מהי שאילת הגמרא. וכתב שצריך להגיה במשנה שם, ולמחוק את תיבת 'ופשט'. והשיח יצחק תירץ שני תירוצים: א. שידענו שיש עשרה קידושים ושאת כל העשרה קידושים צריך לעשות במקום קדוש, ושאילת הגמרא היא מדוע גם את הקידוש האחרון צריך לעשות במקום קדוש, והרי כל דין הקידוש נלמד מהפסוק 'בגשתם אל המזבח', וכאן שהוא לאחר כל העבודות לא יצטרכו מקום קדוש, ותירצה הגמרא שכיון שזה לכבוד הפשטת בגדי הקודש לכן גם קידוש זה צריך דווקא במקום קדוש. ב. שהגמרא חשבה שהעשרה קידושים שייכים לחמש טבילות, וקידוש זה הוא ללא שום טבילה, ואם כן חסר קידוש אחד עם החמש טבילות, ותירצה הגמרא שלעולם אין קשר בין חמש הטבילות לעשרת הקידושים וכל אחד מהם הוא דין לעצמו.

ב. אינו בא אלא להוציא הכף והמחתה

בפרדס יוסף (ויקרא ט"ז, ג) הביא קושיית האברבנאל, מדוע לא הוציא הכהן הגדול את הכף מיד, ואף שאת המחתה היה צריך להשאיר שם עד גמר עלות עשן הקטרת, אבל את הכף היה אפשר להוציא מיד לאחר שרוקנו ממנה את הקטורת. ותירץ הפרדס יוסף שעשו כן כדי להוציא מליבן של צדוקים, שסבורים שצריך לתת את הקטורת על המחתה מחוץ לקודש הקדשים, ואם כן לא היה צריך כלל להכניס את הכף לקודש הקדשים, ולכן לא רק שהכניסו את הכף עם המחתה, אלא גם השאירו שם את הכף עד שנכנסים במיוחד להוציא אותה עם המחתה, וכמו שמצינו בקצירת העומר שעשו בדווקא כדי להוציא מליבם של צדוקים.

ג. כל הפרשה כולה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה

צריך ביאור, מדוע באמת לא נכתבו הפסוקים כפי הסדר הנכון של העבודה. והרמב"ן (ויקרא ט"ז כ"ג) כתב שדרך הכתובים בכל מקום להשלים הענין שהתחיל אפילו שיש בו קצת ענין מאוחר, וכיון שכאן התחיל לדבר בעבודות הנעשות בבגדים אלה, השלים את הענין של כל עבודות הבגדים ובה נשלמו כל העבודות הנעשות בבגדי לבן.

והקול אליהו (פ' אחרי) ביאר על פי דברי המדרש רבה, שלכהנים הגדולים היה מותר להכנס אל קודש הקדשים רק ביום הכיפורים עם כל סדר העבודה, אבל אהרן הכהן היה יכול להכנס בכל השנה באותו הסדר של יום הכיפורים, אלא

מראי מקומות - יומא

לב. (המשך)

שסובר שהטבילה היא מן התורה לא שייך קל וחומר זה. אבל הרש"ש כתב, שגם לפי בן זומא שייך לדרוש את הקל וחומר שמכיון שהטבילה של כל ימות השנה אינה כתובה בפירוש בתורה, ואילו הקידוש כתוב בפירוש, אם כן גם במקרה זה אפשר לדרוש קל וחומר, וכפי שמבואר ברש"י בברכות (כא.).

ו. מה לבישה טעון קידוש אף פשיטה טעון קידוש הקשו התוספות שהרי הלבישה עצמה שהיא טעונה קידוש נלמדת מקל וחומר, ואם כן איך היא מלמדת לפשיטה בהיקש שיצטרכו קידוש, והרי הגמרא בזבחים (:) דנה האם בקדשים דבר הלמד מקל וחומר חוזר ומלמד בהיקש. ותירצו שקדשים הם דוקא קרבנות עצמם אבל הבגדים אינם נחשבים קדשים לענין זה. והקשה האתוון דאורייתא (כלל י"ב ד"ה והנה בקדשים) שהרי מצינו שיש לבגדי כהונה את הדין שנאמר בקדשים שצריך שנה עליו הכתוב לעכב, ואם כן מדוע לגבי הדין של שנה לעכב יש בהם דין קדשים ולגבי דין דבר הלמד מקל וחומר אין חוזר ומלמד בהיקש אין להם דין קדשים, והניח בצריך עיון.

שהטבילות עצמם נלמדות מן הפסוק ולא מההלכה. ורבי עקיבא איגר (תוספות למשניות אות יט) כתב על פי התוספות ישנים ליישב את דברי רש"י (לב; ד"ה מה קידוש), שכתב שטבילה ראשונה אינה צריכה להיות במקום קדוש משום שאינה מדאורייתא. והקשה רבי עקיבא איגר שהרי יש הלכה למשה מסיני, ואיך כתב רש"י שהטבילה אינה מדאורייתא. ותירץ על פי התוספות ישנים שבהלכה לא נאמר שיש חמש טבילות, אלא מהפסוק לומדים שיש טבילה על כל שינוי עבודה, ומהלכה לומדים שיש עוד שינוי עבודה, וממילא יש עוד טבילה, אבל לעולם הטבילה הראשונה היא טבילה מדרבנן.

ה. קל וחומר ומה במקום שאין

טעון טבילה טעון קידוש וכו'

פירש רש"י שבכל ימות השנה כשהכהן בא לעבוד עבודה אינו טעון טבילה מן התורה אלא מדרבנן לזכור טומאה ישנה, אבל קידוש ידים ורגלים הוא חייב מן התורה. ולפי זה הקל וחומר הוא לפי שיטת רבי יהודה לעיל, שסובר שהטבילה של כל ימות השנה היא משום סרך טומאה, אבל לפי בן זומא,